

Πρωτ. 2813
Αριθμ. Διεκπ. 1322
Αθήνησι 12η Ιουνίου 2015

Πρός
τόν Αξιότιμο κ. Νικόλαο Παρασκευόπουλο
Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας
καί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Ενταῦθα

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς πρώτης ἐπισήμου ἐπικοινωνίας, σᾶς εὐχόμεθα καλή ἐπιτυχία καί εὐόδωση τῆς θητείας σας στό κρίσιμο καί πολυεύθυνο χαρτοφυλάκιο, τό ὁποῖο σᾶς ἀνέθεσε ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἐπ' ὠφελεία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Συνοδική Ἐντολή καί Ἐξουσιοδοτήσει, ἀπευθυνόμεθα ἐπ' εὐκαιρία τῆς θέσεως στή δημοσιότητα τῆς νομοθετικῆς πρωτοβουλίας τοῦ παρ' ὑμῖν Υπουργείου γιά τό λεγόμενο «σύμφωνο συμβιώσεως», ὥστε νά θέσουμε ὑπ' ὄψιν σας τούς προβληματισμούς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κάποιοι ἀπό τούς ὁποίους δέν ἀφοροῦν μόνον στούς νεωτερισμούς τοῦ νέου νομοσχεδίου, ἀλλά στό σύμφωνο ὡς θεσμό, ὡς συνολική ἐπινόηση τοῦ νομοθέτη ἤδη ἀπό τό 2008, ὅταν θεσπίσθηκε στήν χώρα μας, χωρίς πάντως νά ὑπάρχει εἰδική ὑποχρέωση τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἀπό κανένα διεθνές κείμενο.

Προλογίζοντας ἐπισημαίνουμε, σχετικῶς πρός τήν προτεινόμενη ἐπέκταση τοῦ «συμφώνου συμβιώσεως» στά ὁμόφυλα ζευγάρια, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπιθυμεῖ νά ἐπαναλάβει καί νά καταστήσει σαφές, ὅπως εἶχε πράξει κατ' ἀρχική νομοθέτηση τοῦ συμφώνου τό 2008, ὅτι διαφωνεῖ συ-νολικῶς μέ τό «σύμφωνο συμβιώσεως», ἐν γένει καί καθ' ἑαυτό.

Καί τοῦτο διότι ἡ Ἐκκλησία τάσσεται ὑπέρ τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, προτρέποντας τά ζευγάρια νά ἐνώσουν τίς ζωές τους μέσα σέ μία εὐλογημένη ἀπό τόν Θεό ἑγγαμη σχέση ἀγάπης. Ὅποιαδήποτε ἄλλη μορφή συμβιώσεως ἐκτός χριστιανικοῦ γάμου, εἴτε «πολιτικός γάμος» εἴτε «σύμφωνο συμβιώσεως», ἀπορρίπτεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο, ὅχι ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία ἐξαντλεῖται σέ στεῖρα ἀρνηση τῆς ἐποχῆς, ἀλλά διότι ἔχει τή δική της θετική καί διαχρο-νική πρόταση πρός τόν ἄνθρωπο, γιά νά ἔχει πληρότητα στή ζωή του. Στήν ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πιστώνεται ἱστορικά ὅτι παρέλαβε τό προχριστιανικό περιεχόμενο τοῦ γάμου καί τόν μετέτρεψε ἀπό διαδικασία ἀγοραπωλησίας τῆς γυναίκας σέ «Μυστήριό μέγα», ὅπως τό ὀνομάζει ὁ Παῦλος στήν «Πρός Ἐφεσίους» ἐπιστολή του (ε', 32), σέ ὁμότιμη σχέση συναρπαγῆς ἄνδρα καί γυναίκας καί καταργήσεως τοῦ «ἐγώ», ὅμοια μέ τήν ἀγαπητική σχέση πού ὁ Νυμφίος Χριστός ἔχει μέ τήν Ἐκκλησία του.

Παρ' ὅτι λοιπόν τό «σύμφωνο συμβιώσεως» καμμία σχέση δέν ἔχει μέ τήν πρόταση ζωῆς, πού κομίζει ἡ Ἐκκλησία, θέλουμε νά θέσουμε ὑπ' ὄψιν τῆς Πολιτείας εὐρύτερες παρατηρήσεις γιά τό ἠθικό καί κοινωνικό μήνυμα, πού ἐκπέμπει ὁ θεσμός τοῦ «συμφώνου συμβιώσεως»:

Πρῶτον, ἐπειδὴ ἡ πολιτική (ἔπρεπε νά) εἶναι καί ἀσκηση ἠθικῆς διαπαιδαγώγησεως τῶν πολιτῶν, πρέπει νά ἐπισημανθεῖ δημοσίως τό ἠθικό μήνυμα πού στέλνει ἡ Πολιτεία στούς πολίτες μέσῳ τοῦ «συμφώνου συμβιώσεως»: ὅτι ἐπειδὴ ὁ γάμος φαντάζει στήν σημερινή κοινωνία τῶν εὐκολῶν λύσεων βαριά εὐθύνη, τό Κράτος θεσπίζει ἕνα νομικό ὑποκατάστατο τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, μιά δηθεν «ἐλαφρά μορφή», «μὴ ἑγγαμης» συμβιώσεως, γιά τήν ὁποία ὁμως ὁ νομοθέτης προβλέπει σχεδόν πλήρη ἐξομοίωσή της μέ τόν γάμο ἀπό πλευρᾶς ἐννόμων συνεπειῶν.

Αὐτή ἡ σκαιά ἀπομίμηση τοῦ γάμου ἀπευθύνεται σέ ὅσους θέλουν νά δημιουργήσουν σχέση καί οἰκογένεια ξεγελώντας τόν ἑαυτό τους ὅτι δέν ἀναλαμβάνουν κάποια σοβαρή εὐθύνη, πού θά τοὺς ἀκολουθεῖ ἐφ' ὅρου ζωῆς, καί ὅτι μποροῦν ἀνά πάσα στιγμή νά ἀποφύγουν τίς δυσκολίες. Ἔτσι, ὁ δημοκρατικός νομοθέτης παραπλανᾷ τοὺς πολίτες ὅτι δηθεν τό πρόβλημα τῆς ρευστότητας καί τῆς ἀποτυχίας τῶν σημερινῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων ἔγκειται στήν νομική τους μορφή ὡς «γάμου» ἢ ὡς μὴ ἑγγαμης «συμβιώσεως». Υἱοθετεῖ δηλαδή τό Κράτος τήν πλαστή εἰκασία ὅτι τό θεσμικό ἀντίδοτο στό σύγχρονο πρόβλημα τῆς ἀνασφάλειας τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων εἶναι ἡ «μὴ ἑγγαμη» συμβίωση, ἐνῶ τό πραγματικό ζήτημα βρίσκεται στήν ἀπουσία βάθους, εἰλικρίνειας, σοβαρότητας καί ἀληθινῆς ἀγάπης, στήν ἔλλειψη διαθέσεως γιά τήν παραμικρή κατάργηση τοῦ ἐγωισμοῦ καί προσχώρηση στοῦ «ἐμεῖς».

Μέσα σ' αυτήν την μορφή εξώγαμης συμβίωσης φυσικά μπορούν να γεννηθούν παιδιά, για τὰ ὅποια ὁ θεσμός τοῦ συμφώνου ἀναγνωρίζει ὡς πατέρα τους τόν «συμβαλλόμενο» ἄνδρα, πού ἔχει ὑπογράψει «ιδιωτικό συμφωνητικό» μέ τήν «ἀντισυμβαλλόμενη» μητέρα τους. Προβλέπεται ὅμως ὅτι ἡ συμβίωση αὐτή, πού συμφωνεῖται ἐνώπιον συμβολαιογράφου, δέν ἔχει καμία ὑποχρεωτική ἐλάχιστη διάρκεια, δέν ὑπάρχει ἀνώτατος ἐπιτρεπτός ἀριθμός συμφώνων συμβίωσης γιά κάποιον, ἐνῶ λύεται ἀνά πᾶσα στιγμή μέ ἀπλή ἐξώδικη δήλωση τοῦ ἑνός μέρους πρὸς τό ἄλλο. Τά παραπάνω χαρακτηριστικά παρέχουν τίς ἐνδείξεις τοῦ αὐτοκαταστροφικοῦ μοντέλου ζωῆς, πού εἰσηγεῖται τό «σύμφωνο συμβίωσης»: δέν ἔχει σημασία «τίς πταίει», δέν ὑπάρχει κᾶν ἡ ἐννοια τῆς εὐθύνης καί τῆς ὑπαιτιότητας, ὅπως στό γάμο, ἀντίθετα ὁποιοσδήποτε μπορεῖ νά ἀποχωρήσει ὅποτεδήποτε, ἐπειδὴ ἀπλῶς ἄλλαξε γνώμη καί νά συνάψει διαδοχικῶς ἀπεριόριστα σύμφωνα συμβίωσης. Πρακτικά, ἡ εὐκολία συνάψεως καί λύσεως τοῦ συμφώνου συμβίωσης, χωρίς μάλιστα ἀριθμητικό περιορισμό, φέρνει τήν Ἑλλάδα, σέ θεσμικό ἐπίπεδο, πολύ κοντά στήν νόμιμη πολυγαμία τῶν μουσουλμανικῶν κοινωνιῶν. Ἐπιπλέον τό σύμφωνο συμβίωσης, ἂν καί διαφημίζεται ὡς νομοθετική πρόοδος, ἀποτελεῖ οὐσιαστικά ἐπιστροφή στήν ρωμαϊκή ἐποχή καί στόν ὁμόλογο θεσμό τῆς «παλλακείας», πού χρησιμοποιήθηκε ἀπό ὅσους συμβίωναν χωρίς πρόθεση ἐγγαμης συμβίωσης.

Μέσα ὅμως στά σημερινά συμφραζόμενα, τό νομοθέτημα, ἀκολουθώντας ἓνα ἀκραῖο καπιταλιστικό μοντέλο τοῦ ἀτομιστῆ καταναλωτῆ ἀνθρώπου, πού ἔχει μόνο δικαιώματα στήν προσωπική εὐδαιμονία, χωρίς καμία εὐθύνη καί ὑποχρέωση, ἀποτελεῖ νεοφιλελεύθερη ἐπιβράβευση τῆς ἀνευθυνότητας στίς διαπροσωπικές σχέσεις καί τίς ὑποβιβάζει σέ ἀπλή συναλλαγή ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου. Ἡ μεγαλύτερη ἀπαξία τοῦ «συμφώνου συμβίωσης», ἡ ὁποία πρέπει νά γίνει ἀντιληπτή ἀσχετῶς ἐάν κανεῖς πιστεύει ἢ ὄχι στό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ὅτι δίνει τό δικαίωμα ἐγκαταλείψεως τοῦ συντρόφου καί τῶν τυχόν παιδιῶν, σάν νά πρόκειται γιά ὑπαναχώρηση ἀπό κάποια ἐπιπόλαια ἀγορά καταναλωτικοῦ προϊόντος.

Δεύτερον, τό ἐπίκεντρο τῆς ἀνησυχίας μας ἀποτελεῖ ἡ ἴδια ἡ ἀλλοίωση τῆς ἐννοιας τῆς «οἰκογένειας» ἀπό τό Κράτος, πού εἶναι ὑποχρεωμένο κατὰ τό Σύνταγμα νά τήν προστατεύει καί ἡ ὁποία, μέ τό ἐπίμαχο προϊόν του νομοθετικοῦ σωλήνα, μετατρέπεται σέ ἀπλό συνεταιρισμό καί οἱ σύζυγοι σέ συνεταιρικούς ἢ ἀντισυμβαλλόμενους. Τό Κράτος λοιπόν μὴ ἀρκοῦμενο στήν ὑφιστάμενη δυνατότητα ἀναγνωρίσεως τῆς πατρότητας γιά τὰ τέκνα ἐκτός γάμου, προχωρεῖ πλέον καί στήν θέσπιση τῆς «ἐξώγαμης οἰκογένειας». Οἱ λόγοι, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων οἱ κοινωνίες διαχρονικά περιέβαλαν μέ νομικό κύρος τό γάμο καί μέ αὐστηρές διατυπώσεις τήν σύσταση καί τή διάλυση τῆς οἰκογένειας ἦταν, μεταξύ ἄλλων, ἡ ἀνάδειξη τοῦ ἀγαθοῦ τῆς συζυγικῆς πίστεως καί ἡ ἀξίωση τῆς Πολιτείας γιά αἶσθημα εὐθύνης τῶν γονέων ἀπέναντι στά παιδιά, τόσο γιά λόγους ἠθικῆς τάξεως, ὅσο καί γιά λόγους κοινωνικῆς συνοχῆς. Τό γεγονός ὅτι σήμερα καί ἡ συζυγική πίστη καί ἡ ὑπεύθυνη ἀνατροφή τῶν παιδιῶν συμβαίνει νά ἔχουν πληγεῖ, καί μέσα στόν χριστιανικό γάμο, δέν νομίζουμε ὅτι ἀποτελεῖ ἐπαρκῆ δικαιολογία τῆς Πολιτείας γιά μιᾶ βολική ἐπισημοποίηση τῆς ἀποτυχίας τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου νά κρατῇ σχέσεις ζωῆς καί νά ἀναλάβει εὐθύνες. Ἐκτός καί ἐάν ἡ πολιτική ἀντίληψη τοῦ νομοθέτη εἶναι ὅτι τό Κράτος ὀφείλει νά παραμένει ἀπλός παρατηρητής, πού δέν πρέπει νά παρεμβαίνει στό κοινωνικό γίγνεσθαι ἢ ἀκόμα νά δίνει καί ὠθηση στόν κατήφορο, προκειμένου νά μὴν κατηγορηθεῖ γιά συντηρητισμό ἢ ὅτι δέν εἰσακούει τό «μήνυμα τῆς ἐποχῆς».

Ἡ ὑπαρξη ἢ μὴ σταθερῶν οἰκογενειῶν δέν μπορεῖ νά ἀντιμετωπίζεται ἀπό τόν νομοθέτη μόνον ὡς ἀπόρροια τῆς ἐλευθερίας καί ιδιωτικότητας τῶν πολιτῶν, ὥστε νά τοὺς παρέχεται τό νομικό δικαίωμα δημιουργίας ἀσταθῶν καί ρευστῶν ἐνώσεων, ἀντὶ οἰκογενειῶν. Ὀφείλει νά ἀπασχολεῖ τό Κοινωνικό Κράτος ἡ συντήρηση τοῦ οἰκογενειοκεντρικοῦ χαρακτήρα τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, ὄχι μόνο ὡς ἀποτέλεσμα ὑλικῶν συνθηκῶν, ἀλλά καί μέσῳ τῆς κατάλληλης ἀγωγῆς ὑπεύθυνων πολιτῶν, τήν ὁποία κάθε ἄλλο παρὰ προά-γει ὁ θεσμός τοῦ «συμφώνου συμβίωσης». Ἐπειδὴ ἀφορᾷ σέ ἀνθρώπινες ζωές, ἐνηλίκων καί παιδιῶν, τό πρόβλημα τῆς ἀνεύθυνης δημιουργίας σχέσεων καί παιδιῶν δέν μπορεῖ νά ἀντιμετωπίζεται ἀπό τήν Πολιτεία μέ τήν νοοτροπία προσωρινῶν τακτοποιήσεων, ὅπως ἀντιμετωπίζεται ἡ αὐθαίρετη δόμηση οἰκοδομῶν.

Τρίτον, δεδηλωμένος ἀπό καιρό στόχος τοῦ ὀργανωμένου ἀκτιβισμοῦ γύρω ἀπό τήν θέσπιση συμφώνου συμβίωσης ὁμόφυλων ζευγαριῶν δέν εἶναι μόνον ἡ νομική ἀναγνώριση τῆς συμβίωσός τους, ἀλλά περαιτέρω ἡ κατοχύρωση δικαιώματος γιά ἀπό κοινοῦ ἄσκηση γονικῆς μέριμνας παιδιῶν (μέσα ἀπό υἱοθεσίες, παρένθετες μητέρες κ.λπ.) ἀπό ὁμόφυλα ζευγάρια. Ἡ Πολιτεία πρέπει νά ἀποφασίσει, ἀπό

τώρα, εάν καθιστώντας θεσμό του κράτους μας την «όμοφυλοφιλική συμβίωση», είναι έτοιμη να προχωρήσει και στο επόμενο βήμα της «όμοφυλοφιλικής οικογένειας», για την οποία ή ίδια θα έχει δημιουργήσει τις αξιακές προϋποθέσεις διεκδικήσεώς της, αφού εισάγει ρητώς πλέον διατάξεις για το σύμφωνο συμβίωσης μέσα στο βιβλίο του Αστικού Κώδικα για το οικογενειακό δίκαιο. Κατά τον ίδιο τρόπο, όταν η Πολιτεία το 2008 καθιέρωσε το «σύμφωνο συμβίωσης» μεταξύ ετερόφυλων ζευγαριών, δεν είχε αναλο-γισθεῖ από τότε ποιά θα ήταν η απάντηση απέναντι στα αιτήματα για την επέκτασή του στους όμοφυλοφίλους και την εν τῷ μεταξύ έκδοθεῖσα καταδικαστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Τίς ανωτέρω παρατηρήσεις και ανησυχίες σᾶς υποβάλλομε ἐπειδή, ὅπως καί ἡ Πολιτεία, ἔτσι καί ἡ Ἐκκλησία διακονεῖ τόν Ἄνθρωπο, ἂν καί μέ ἄλλη στόχευση, τόν ἀγιασμό τῆς ζωῆς του. Ἡ ἐσχατολογική ὀπτική καί ἡ δισχιστιετής πορεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἔχει δώσει τή δυνατότητα μακρόπνοης θεωρήσεως ἀπέναντι στο πολίτειακό ἀξιακό σύστημα ὑπεράνω τῶν προσκαίρων ἀναγκῶν, πού αὐτό συχνά νομίζει ὅτι ἐξυπηρετεῖ. Πέραν τοῦ γεγονότος ὅτι τό σύμφωνο συμβίωσης ἀποτελεῖ ὀπισθοδρόμηση σέ ἔθιμα καί θεσμούς εἰδωλολατρικῶν ἐποχῶν, ὀφείλουμε, ἐκ λόγων ἀγάπης γιά τόν Ἄνθρωπο, νά προειδοποιήσουμε τήν Πολιτεία ὅτι τό ἐπίμαχο «συμφωνητικό» παρασύρει σέ ἀπατηλή διέξοδο ὅλους ὅσους στοχεύει νά βοηθήσει· εἶναι ἕνα πιστοποιητικό καθωσπρεπισμοῦ, πού κινεῖται μακριά ἀπό τήν ἀλήθεια καί θά περιπλέξει τίς ζωές τους σέ χειρότερες περιπτώσεις.

Μέ τήν πεποίθηση ὅτι τυγχάνει τῆς κατανοήσεώς σας ἡ σημασία τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων, καί μέ τήν ἐλπίδα ὅτι τόν σχεδιασμό καί στίς ἀποφάσεις σας θά συνεξετάσετε τίς σχετικές θέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σᾶς ἀπευθύνουμε τήν εὐχή ὁ Θεός νά σᾶς εὐλογεῖ καί νά σᾶς ἐνισχύει στά εὐθυνοφόρα καθήκοντά σας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Μεθώνης Κλήμης